

เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องของสมาชิกวุฒิสภาเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายวราเทพ รัตนากร รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) และ (๕) ประกอบมาตรา ๑๗๔ (๕) หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

สมาชิกวุฒิสภารวม ๒๔ คน (ผู้ร้อง) ขอให้วินิจฉัยความเป็นรัฐมนตรีของนายวราเทพ รัตนากร รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ผู้ถูกร้อง) ว่าสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) และ (๕) ประกอบมาตรา ๑๗๔ (๕) หรือไม่ เนื่องจากผู้ถูกร้องเป็นบุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้จำคุกเป็นเวลา ๒ ปี โดยโทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ ๒ ปี และได้พ้นโทษมาไม่ถึงห้าปีก่อนได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี

๒. ประเด็นอำนาจศาล

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๘๒ วรรคสาม หรือไม่

เห็นว่า ผู้ร้องประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภา รวม ๒๔ คน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา เข้าชื่อร้องต่อประธานวุฒิสภาเพื่อส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) และ (๕) ประกอบมาตรา ๑๗๔ (๕) หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๘๒ วรรคสาม

ในส่วนประเด็นที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๕ เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๓๖/๒๕๔๒ ซึ่งวินิจฉัยตามมาตรา ๒๑๖ (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่มีหลักการเดียวกับมาตรา ๑๗๔ (๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และเป็นประเด็นเดียวกันกับในคดีนี้ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๕ มิใช่บทบังคับ แต่เป็นบทบัญญัติที่ให้ศาลใช้ดุลพินิจที่จะรับประเด็นแห่งคดีไว้พิจารณาหรือไม่ก็ได้ และข้อเท็จจริงในคดีแตกต่างจากคำวินิจฉัยดังกล่าว และยังมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ ด้วย ศาลรัฐธรรมนูญจึงชอบที่จะรับคดีนี้ไว้พิจารณาได้

๓. ประเด็นแห่งคดี

ประเด็นที่หนึ่ง ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) หรือไม่

เห็นว่า การต้องคำพิพากษาให้จำคุกตามมาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) ต้องเป็นการต้องคำพิพากษาในขณะที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี จึงมีผลทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว แต่กรณีของผู้ถูกร้องเป็นการต้องคำพิพากษาให้จำคุกก่อนจะได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓)

ประเด็นที่สอง ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๗๔ (๕) หรือไม่

เห็นว่า การตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๔ และ มาตรา ๑๘๒ นั้น อาจเป็นเหตุที่เกิดขึ้นหรือตรวจพบในขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีก็ได้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๔ (๕) ในส่วนที่บัญญัติให้รัฐมนตรีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามโดยเป็นบุคคลที่ไม่เคยต้อง คำพิพากษาให้จำคุกที่ได้พ้นโทษมาไม่ถึงห้าปีก่อนได้รับแต่งตั้ง เว้นแต่ ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษนั้น ไม่ได้เป็นบทบัญญัติที่ห้ามโดยเด็ดขาด ยังคงเปิดโอกาสให้บุคคลเข้าดำรงตำแหน่งได้ เมื่อพ้นระยะเวลาหลังจากพ้นโทษมาแล้วห้าปี การกำหนดลักษณะต้องห้ามเช่นนี้เป็นการตัดสิทธิบุคคลในการเข้า ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีจึงต้องพิจารณาอย่างเคร่งครัด โดยพิจารณาเปรียบเทียบกันระหว่างคำว่า “ต้องคำพิพากษา ให้จำคุก” ตามมาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๗๔ (๕) ซึ่งมาตรา ๑๗๔ (๕) บัญญัติลักษณะต้องห้ามของการเข้าสู่ตำแหน่งรัฐมนตรีไว้เพียงว่าเคยต้องคำพิพากษา ให้จำคุกโดยได้พ้นโทษมาไม่ถึงห้าปีก่อนได้รับการแต่งตั้ง ไม่ได้มีถ้อยคำขยายลักษณะของการต้องคำพิพากษา ให้จำคุกดังเช่นมาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) ที่รวมถึงการต้องคำพิพากษาให้จำคุกและการรอลงโทษด้วยการ พิจารณาความหมายของการเคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตามมาตรา ๑๗๔ (๕) จึงต้องมีความหมายที่ต่างไป จากมาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) คำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุก” ตามมาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๗๔ (๕) จึงหมายความว่าต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยต้องมีการจำคุกจริงเท่านั้น

ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องเคยต้องคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้จำคุกเป็นเวลา ๒ ปี โดยโทษจำคุกศาลให้รอลงโทษไว้ ๒ ปี จึงถือไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องเคยต้องคำพิพากษา ให้จำคุกตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๔ (๕) ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงไม่สิ้นสุดลงตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๗๔ (๕)

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยโดยมติเอกฉันท์ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้อง ไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๓) และวินิจฉัยโดยเสียงข้างมาก (๖ ต่อ ๓) ว่า ความเป็นรัฐมนตรี ของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๗๔ (๕)

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์ นายจรัญ ภักดีธนากุล นายจรูญ อินทจาร นายเฉลิมพล เอกอรุ นายชัช ชลวร นายนุรักษ์ มาประณีต นายบุญส่ง กุลบุปผา นายสุพจน์ ไข่มุกด์ และนายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๐ ตอนที่ ๓๘ ก วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๖

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน
นางสาววรรณมา สุพรรณธะริตา
นางสาวธาริณี มณีรอด เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ ๗ ว รกน.ผอ.กค.๗
นายกาญจน์ วรกุล ผอ.สค.๔
นายมนตรี กนกวารี ผู้เชี่ยวชาญฯ

ย่อโดย นางสาววรรณมา สุพรรณธะริตา
เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ ๖ ว